

Byens friluftsliv

Idékatalog

Friluftsliv i byens grønne område

Friluftsrådet
THE DANISH OUTDOOR COUNCIL

Idékatalog – Friluftsliv i byens grønne områder

Forfatter: Vibeke Dalum, udviklingskonsulent

Serie: Byens friluftsliv

Foto: Styregruppen

Friluftsrådets fotoarkiv

Design og grafisk produktion: meyer & bukdahl as

Udgivet af Friluftsrådet 2008

Oplag: 800

Udgivet med støtte fra Realdania

ISBN-EAN 9788777640278

Friluftsrådet

Scandiagade 13

2450 København SV

Tlf. 33 79 00 79

fr@friluftsradet.dk

www.friluftsradet.dk

Friluftsrådet

Friluftsrådets formål er at støtte og opmuntre til friluftsliv og naturforståelse under hensyntagen til landets natur og miljø. Friluftsrådet skal herunder over for offentligheden varetage de tilsluttede organisationers og den almene befolknings behov for og interesse i et aktivt friluftsliv. Desuden skal Friluftsrådet fungere som rådgivende organ over for offentlige myndigheder.

Se mere på www.friluftsradet.dk

Friluftsrådet forvalter Tips- og lottomidler til friluftslivet. Det er midler, der støtter initiativer for fremme af friluftslivet, som alle kan søge. Hvordan du søger, og hvad du kan søge til, kan du se mere om på www.friluftsradet.dk under Tips/lotto.

Vision

Vi er i en by og et samfund, hvor beboernes friluftsliv blomstrer året rundt, hvor borgere ved deres aktiviteter inspirerer endnu flere til at være aktive, hvor variation og et rigt plante- og dyreliv fremmer naturoplevelserne, og hvor der er åbenhed og uderum til trivsel for alle byens beboere.

Hele dage summer byens grønne områder af liv og aktiviteter. I et område er jagten på sommerens blomster i gang. Ved labyrinten kan man høre nogen, der er på vej. Vi kan se hundeejere, der morer sig over samspillet med hunden, skoleklassen der tæller fugle, og børnene der balancerer, falder og kravler op igen. En sommerbyge har givet vand i de mange lavvandede regnvandskanaler, og en børnehave plasker lystigt i vandet

Ved aftenstid er der liv ved grill- og bålpladser, på raftepladsen er de ved at bygge et tårn, andre er i gang med et orienteringsløb, og nogen har inviteret til dans. En bred boulevard emmer af liv. Der spilles petanque under træerne og kyskes i krogene. Man kan næsten ikke forestille sig, at der for kun få år siden bare var biler her!

Sidst på aftenen når man lusker forbi det grønne område med de høje træer, så kan man være heldig at få øje på et par drenge, der har valgt at overnatte i trætoppene sammen med fuglene.

Der er borde og bænke, mange små oaser, og rig mulighed for at finde en skønne plet. Der er stier der fører videre ud til andre grønne områder, over alt med variation, naturoplevelser og forskellige former for friluftsliv.

Vi er i en by, hvor ikke kun klubberne er åbne, nej byen, kommunen, spiller selv med. Den har naturvejledere, friluftvejledere og idrætsvejledere, der på forskellige tider fra dag til dag året rundt

har forskellige tilbud om friluftsliv. Klubberne spiller med, der er rigtig mange tilbud, og der er opslag på stedet, så man kan se, hvad der sker i dag, og som man har lyst til at være med i.

Det er i byens grønne områder, man møder andre aktive. Nogle med samme interesse som en selv, og nogle med helt andre interesser, og det er her man kan dele oplevelser med andre. Det er også her, man stort set året rundt kan få naturoplevelser. Det er her, der er fokus på naturindholdet, og der er mange, der finder naturindhold/-vinkler, som de formidler, så mange både får gode oplevelser og naturen ind under huden.

Det er en by med fokus på trivsel, velvære og sundhed. Der er mange grønne områder, de ligger tæt ved boligerne, de er varierede med mange forskellige aktiviteter, og der er stier, så man let og oplevelsesrigt kan komme fra et grønt område til et andet.

Det er en by med et rigt friluftsliv, det er en dejlig by.

Lars Mortensen,
Formand for Friluftsrådet

Idékataloget

Dette hæfte belyser vinkler og forhold, der er vigtige for friluftslivet, og samtidig rummer det en bred vifte af idéer, så mange flere får lyst til at dyrke friluftsliv.

Idékataloget er bygget op over vinkler om:

- Adgang
- Kvalitet og faciliteter
- Nærhed
- Formidling
- Stier og steder

Udsagn fra klubber og virksomheder bygger på svarene fra de tre spørgeskemaundersøgelser, der er en del af arbejdet med dette indsatsområde.

God fornøjelse

Erik Preisler
Formand for styregruppen

Indhold

Fokus på friluftsliv i byens grønne områder	1
• Vision	
• Indledning	
• Byens grønne områder	
Adgang, nærhed, formidling og faciliteter	6
• Adgang	
• Nærhed	
• Formidling	
• Kvalitet og faciliteter	
• Stier og steder	
• Virksomheder	
• Boligselskaber	
Idéliste	20
• Idéliste	
• Oversigt over ungdomsidéer	
Virkeliggørelse	24
• Partnerskaber og samspil	
• Frivillighed og medansvar	
Baggrund og metode	27
• Om arbejdet med idékataloget	
• Friluftsrådets mål	
• Styregruppen	
• Definitioner	
• Friluftsrådets medlemsorganisationer	

Indledning

Byens grønne områder er en livsnerve for mennesker, natur og miljø, en livsnerve der desværre gang på gang kappes eller snævres ind i en ivrighed for udvikling af byen. Det sker, fordi hensynet til trafik, erhverv, boliger og økonomisk her og nu gevinst ofte prioriteres: Der nappes en del af et grønt område – altså bare et lille hjørne. Der beslaglægges et krat, som ingen nok vil savne. Der bygges på tomten, som tidens tand ellers havde forvandlet til et eldorado for kvarterets børn. Denne udvikling er et problem for byens friluftsliv.

Problemerne rækker videre end det. Forskning viser, at grønne områder får os mennesker til at bevæge os mere, og de virker samtidig som afstressende oaser for bymenneskene. Det handler altså også om livskvalitet, motion og sundhed – og dermed skattekroner. Samtidig peger forskningsresultater på, at grønne områder kan være vigtige i forhold til de forventede klimaforandringer med højere temperaturer og mere ekstrem nedbør. Ud fra et klimaperspektiv er der gode grunde til ikke bare at bevare det grønne, vi har, men også til at forøge det grønne areal i byerne.

Det er sund fornuft for samfundet at samtænke disse mange hensyn, når der planlægges og prioriteres for de grønne områder. En sund fornuft, der gerne skulle give bymenneskene mange flere oplevelsesmuligheder i hele spændet fra meditation under et nyudsprunget bøgetræ til vild leg på parkens kropsrallybane. Det er inspiration til sådanne muligheder, der er hovedsigtet med dette idékatalog.

Det har fokus på at fremme friluftslivet i byen. Det indeholder en bred vifte af idéer til aktiviteter, faciliteter og naturindhold, og med nøgleord som adgang, åbenhed og samspil belyser det, de ønsker og behov, friluftslivet står med i byens grønne områder. Forudsætningen for et aktivt friluftsliv i hverdagen er gode grønne områder, og derfor er der også perspektiver for udvikling af naturoplevelser og varierede grønne områder tæt ved boligerne.

Beboere og friluftslivet har brug for at adgang til flest mulige af byens grønne områder er tilgængelige, uanset om det er kommu-

nen, klubben, boligforeningen eller virksomheden, der råder over dem. Nogle byer har fra naturens hånd gode rammer, andre byer skal skabe disse rammer. Uanset dette så har de fleste byer grønne områder, hvor en bevidst indsats, kan give flere oplevelser, bedre forhold og adgang for friluftslivet.

Idékataloget har fokus på hverdagens friluftsliv, og det er en klar opfordring til klubber, politikere, byboere m.fl. om at udvikle og bruge det potentiale, der ligger i byens grønne områder. Samtidig indeholder det en række idéer, der kan styrke det almene og klubbers friluftsliv samt klubbers lyst til at invitere flere med. Men friluftslivet har ikke frit spil i byens grønne områder, ejere og forvaltere bestemmer over disse arealer.

Friluftsrådet har prioriteret og sat mål for sit arbejde for ”Byens friluftsliv”, og som et led heri nedsat en styregruppe og igangsat indsatsområdet ”Friluftsliv i byens grønne områder”.

Styregruppen har stået for tre spørgeskemaundersøgelser om friluftsliv og natur i byens grønne områder, én i medlemsorganisationer, én i deres lokale klubber og én i virksomheder, samt for en idékonkurrence og indsamling af gode idéer. Den har besøgt byens grønne områder, drøftet vilkår og barrierer, inddraget egne erfaringer og indsigt. Idékataloget er et resultat af indsatsområdet ”Friluftsliv i byens grønne områder”.

Målet er at sikre byens grønne områder og at inspirere myndigheder, planlæggere, klubber, boligforeninger og virksomheder til at imødekomme udviklingen ved at stå for initiativer, der fremmer friluftslivet i byens grønne områder, og idékataloget skal inspirere, påvirke og igangsætte initiativer, der klart signaler, at alle byens grønne områder kan bruges af alle – organiserede såvel som uorganiserede.

Det skal også vise, de mange aktiviteter byens grønne områder kan bruges til, de mange oplevelser, de rummer, og ikke mindst den store rummelighed der er, når byens grønne områder forvaltes efter princippet: der er plads til mange typer friluftsliv, og det skal være let at finde og bruge dem.

Mange klubber – 75 % af respondenterne – mener, at de kan bruge byens grønne områder mere end de gør i dag.

Idékataloget er en klar opfordring til større åbenhed, mere natur og mere friluftsliv i byens grønne område.

Byens grønne områder

Det er ingen klar definition på byens grønne områder. Kommunen, institutioner, grundejerforeninger, boligforeninger, klubber og virksomheder ejer og råder tilsammen over en bred vifte af byens grønne områder. Mange af disse arealer, men langt fra alle, bruges til friluftsliv. For at fremme friluftslivet i byen har vi vurderet hvilke forhold, der har stor betydning, og ud fra det har vi fastlagt følgende:

For friluftslivet er der tre grundlæggende forhold, der bør være opfyldt, for at arealet indgår som et af byens grønne områder

- Arealet skal opleves som grønt, fordi det har et naturindhold
- Man skal frit kunne opholde sig på arealet og/eller kunne dyrke aktiviteter i kortere eller længere tid
- Arealet skal opleves "uhegnet" og frit tilgængeligt for alle

Set med friluftslivets øjne, så rummer danske byer et meget stort potentiale til fremme af friluftsliv. Mange byer har mange grønne områder, hvor man kan udvikle en rigere og mere varieret natur. Mange byer kan fremme friluftslivet ved at sætte fokus på fri adgang til ophold og aktiviteter. Mange byer har arealer, der kan sættes fri, så de opleves som "uhegnede". Mange byer ville have glæde af, at flere planlæggere og arkitekter gjorde mere for at skabe sammenhæng, oplevelser og helhed i byens grønne områder.

Arbejdet med at fremme friluftsliv i byens grønne områder indikerer, at åbenhed rummer et stort potentiale for fremme af friluftsliv. Det viser en del barrierer, retmæssige eller uretmæssige. Det viser barrierer, der er forskellige fra ét grønt område til et andet, fra klub til klub, og fra person til person. Det viser, at aktive gerne vil være velsete: Må vi være i dette område? Hvilke/hvilken aktivitet må vi dyrke her? En underliggende usikkerhed, der hindrer et frit friluftsliv.

Arbejdet viser, at hverken klubber eller borgere er i tvivl om, at de kommunale grønne områder er et tilbud, som de må bruge, men

også at mange klubber og borgere alligevel gang på gang kommer i tvivl: Må man dyrke denne aktivitet her? Dertil kommer tvivl, om man er velkommen til at være her? Er det et privat område? Hvem bestemmer? osv.

Arbejdet viser, at der fra det ene grønne område til det næste er forudfattede og grundlæggende meninger om, hvad og hvordan et areal ikke må bruges. Meninger der hindrer klubben, vennerne og andre i impulsive friluftaktiviteter.

Natur og friluftsliv er tæt forbundet, også her er et stort potentiale til fremme af byens friluftsliv. Resultaterne fra undersøgelsen i lokale klubber og styregruppens besøg i flere grønne områder viser, at der bør gøres en indsats for mere natur, større variation i byens grønne områder, at de kan bruges meget mere, end de bliver i dag, og at der generelt er plads til flere friluftaktiviteter.

Arbejdet viser, at i mange byer er hverken naturen eller aktiviteter vurderet, planlagt eller indpasset i hvert enkelt areal, og at en sådan indsats kan skabe variation og helhed for byens grønne områder og fremme friluftslivet.

Meget der skal belyses, kan også siges kort i dette idékatalog med Friluftslivets ABC.

Friluftslivets ABC – byens grønne områder:

- A. Forvaltere, klubber og ejere af arealer. Vis hvem I er, vis åbenhed: Byd klart og tydeligt velkommen til jeres areal. Fjern barrierer og signaler: "Dette grønne område må bruges".
- B. Klubber, institutioner, vejledere osv., der står for aktiviteter i et grønt område. Fortæl hvem I er, hvilken aktivitet I er i gang med, hvor lang tid den tager, og gør opmærksom på om andre er velkomne til at deltage.
- C. Skab mere helhed, variation og natur. Skab flere aktiviteter og mere liv i byens grønne områder, både mere natur og flere aktiviteter. Implementer nogle af idéerne i dette katalog eller få sat gang i de idéer, I selv har.

Idéer til aktiviteter

”Græsset skal betrædes”

Idéen med ”Græsset skal betrædes” er, at dem der kommer til arealet, ved at de må bruge det.

Her er idéen omsat til en simpel markering om, at man er VELKOMMEN.

– og med forskellig farve, hvis der er behov for at markere ejerskabet, eller hvis man mener, at brugerne bør sende venlige tanker til de respektive ejere.

- Offentlige grønne områder, hvor man i princippet må dyrke de aktiviteter man gerne vil, hvis man ikke fortrænger andre med sin aktivitet eller adfærd i øvrigt.
VELKOMMEN
- Klubber, der ejer eller råder over grønt område.
VELKOMMEN
- Grønne arealer – grundejerforeninger eller boligforeninger – som disse foreninger inviterer alle, der har lyst til at komme på deres arealer, til at dyrke de aktiviteter, disse indbyder til. Det kan være at have naturoplevelse, at bruge legepladsen, boldbanen, grillplads mv.
VELKOMMEN
- Markering når virksomheder inviterer alle, der har lyst til at komme og bruge deres arealer i de perioder, hvor de ikke selv bruger dem.
VELKOMMEN

Skilte

Skilt, der annoncerer dagens aktivitet i det grønne område. F.eks. i dag klatrer vi. Du er velkommen til at prøve. Vi slutter senest kl. 21.00. Her vist i en standard som alle kender, i fremtiden måske vist på en digitaltavle ved indgangen til byens grønne områder.

Spille-/legenet

Net opsat på væg eller på græsset er en synlig invitation til, at her må man gerne spille og lege.

Adgang

Må andre bruge klubbens rafter? Må andre iagttage livet i virksomhedens vandhul? Er hækken blot til læ?

En del lokale klubber – 27 % af respondenterne – oplever hindringer, der betyder, at de ikke bruger eller kan bruge byens grønne områder.

Flere forvaltere af byens grønne områder siger, at de har grønne områder, hvor klubber og andre aktive kan telte.

Mange klubber – 78 % af respondenterne – mener, at de har et medansvar for naturen i byen.

Fysisk adgang til byens grønne områder er helt nødvendig for friluftslivet, og et helt afgørende grundlag for, at vi har eller får lyst til at bevæge os ned, hen og ud for at dyrke friluftsliv.

Fysisk adgang er en selvfølge! Uanset dette så har en del klubber, bebyggelser, boligforeninger og virksomheder hegn, der hindrer adgang. Hegn, der helt klart signalerer, at her er særlige krav til at få adgang. Omfanget kender vi ikke, men i byen, hvor vi er mange om at bruge byens grønne områder, er det vigtigt, at man vil åbne frem for at lukke for adgang.

Selv om der fysisk og formelt er adgang, er det ikke altid, at der reelt er adgang til at dyrke de friluftaktiviteter, man gerne vil. Næsten alle steder skal der være tydelige signaler om, at man kan/må gå tur, løbe, lege, sidde på bænkene mv. Og at det er aktiviteter man må dyrke, alene, i flok såvel som med klubben. Man må også se på naturen, opleve den og nyde den.

Friluftaktiviteter er mere end det. Det er teltning, at bygge med rafter, at klatre i træerne, at lægge poster ud, at finde dem, at træne hunde, at overvinde forhindringer, at lege i krattet, at bygge huler, at lave bål, at spille bold, kroket osv. Friluftaktiviteter er også at vise færdigheder: hundeopvisning, konkurrence i teltslagning, orientering osv. Naturen kan også være mere end at se på, det kan være at forbedre den, bruge den og udnytte den.

Fysisk adgang til friluftsliv i byens grønne områder er for en stor del af friluftslivet også fysisk adgang til de faciliteter, der er nødvendige for de aktiviteter, man vil dyrke.

Mental adgang er også et område, der skal arbejdes med. Der er hække, der skærmer så ingen går ind, og der er teltning, som stort set alle klubber betragter som udelukket. Det er en hindring af

adgang. Mange steder er mental hindring skabt af de aktive eller af forvaltere, der ikke har fortalt, at man kan og må være her. Nogle steder er de samme signaler en reel hindring, fordi man ikke må være her.

Fri adgang er afgørende. I dag er nogle friluftaktiviteter "stemplet" som utilpassede. Det vil sige, at der ikke er adgang til at dyrke dem, før man har søgt og fået tilladelse. Både type, hyppighed og antallet af aktive kan have betydning, og fra by til by er der stor forskel på hvilke aktiviteter, der er utilpassede.

For klubber og meget andet af byens friluftsliv er det vigtigt, at der er fri adgang til flere varierede oplevelsesrige områder med plads til friluftsliv, og at afstanden til og mellem dem er kort.

I mange andre forhold har man erkendt, at der er behov for at indgå i partnerskaber, men det er som om, de ikke har fundet vej til byens grønne områder. Det bør ændres, for også i byen kan partnerskaber være et led i at fremme friluftslivet i byen. Det kan være med boligselskaber om helhed, det kan være med virksomheder om friluftsliv og stress, det kan være at udvikle medejerskab, der skaber mere natur og mere liv i et grønt område. Ved aftaler om indpasning af nye og kendte friluftaktiviteter, og ikke mindst partnerskaber, der gør det let og inspirerende at dyrke friluftsliv.

Friluftslivets ABC – Adgang:

- A. Fysisk, mental og reel adgang til alle byens grønne områder
- B. En forvaltning med fri adgang til at dyrke de friluftaktiviteter, man kan finde rum til, og at der i princippet kan anvises plads til alle friluftaktiviteter
- C. Forvaltning efter mottoet: "Des flere der bruger området, des bedre!"

Idéer til aktiviteter

Familie- og aktivitetsaften

Giv flere adgang til at deltage i klubbens arrangementer. Flyt jeres aktivitetsaften for familien ind/ud i byens grønne område og inviter dem, der kommer ned for at se på eller som går forbi, med til jeres arrangement. Her en ny leg – en selvgjort kæmpe slangebøsse. En kontrolleret leg, hvor det handler om at sigte og at have kræfter til at styre, så man rammer målet.

Teltning

Overnatning i telt eller i shelter er et tilbud, som alle børn og unge bør have adgang til. Enhver by med respekt for sig selv har et grønt område, hvor man kan booke sig ind til overnatning.

Huler og hemmelige stier

Et hjørne, et sted med et krat, buske og træer, i det grønne område med ret til selv at lave hemmelige stier igennem områder og ret til at bygge huler.

Rollespil

Rollespil er aktiviteter for børn og voksne, sammen og hver for sig. Nogle grønne områder har plads til rollespil, og endnu flere kan skabe det. Den type rollespil der skabes plads til kan være forskellig fra område til område. Her vist med vikingespil.

Grillpladser

Vi har grillpladser i vores haver. Byens grønne område er alles have, den bør naturligvis have grillpladser.

GPS – jagt

Traditionel geocaching, hvor man udlægger og finder skjulte skatte. Hvorfor ikke geocaching for børn eller ældre i byens grønne områder.

Nærhed

Lokale klubber og foreninger – 94 % af respondenterne – mener, at naturen er vigtig for deres aktiviteter, og at de føler et ansvar for naturen i de aktiviteter, de står for.

Mange klubber – 70 % af respondenterne – mener, at der er behov for en indsats for mere natur.

Nærved og nærhed er at være så tæt på, at man har overskud til at opleve, og at kunne dyrke aktiviteter uden at have brugt al sin tid og energi på at nå frem. Nærhed er at gå forbi, at se og at blive inspireret til selv at være aktiv. Nærhed er også at være sammen med andre om en aktivitet, en oplevelse og at dele den med andre.

Mange erfaringer og undersøgelser siger, at nærhed, det at være tæt på det, man gerne vil opleve, og at have mulighed for aktivitet i kort afstand fra bolig eller arbejdsplads, det er helt afgørende for, om man får det gjort. Friluftsliv er ingen undtagelse.

Nærhed er afgørende. Natur og friluftsliv er tæt forbundet, og med gode grønne områder med et naturindhold som frister, vokser lysten til at dyrke friluftsliv. Man tager fantasien i brug, så man finder årsager og grundlag for at komme ud i det grønne. Derfor vil oplevelsesrige grønne områder med plads til aktiviteter tæt ved fremme byens friluftsliv.

Alle der dyrker friluftsliv ved, at når der er et grønt område med naturoplevelser og faciliteter tæt ved boligen eller arbejdspladsen, så dyrker man mere friluftsliv.

Friluftsliv og oplevelser i naturen er vigtige for vores velvære, livskvalitet og sundhed, og derfor er det meget vigtigt, at man er bevidst herom, for inde i byen er grønne områder, de rum der er til natur og friluftsliv. De er den daglige mulighed for naturoplevelse, og for en del byboere også den eneste.

Samtidig viser mange undersøgelser, at des tættere et grønt område er på vores bolig, des mere bruger vi det. Undersøgelsen for lokale klubber afspejler samme tendens. De klubber, der ejer eller råder over et grønt område, er meget mere ude, end klubber, der ikke selv disponerer over et grønt område.

Det betyder, at der er brug for grønne områder nær ved boligen, nær ved arbejdspladsen, nær ved skolen, nær ved institutionen osv.

Andre undersøgelser viser, at det at opleve natur, se grønt eller at være i det grønne, det er afstressende, og det giver velvære. De viser, at grønne områder giver sundhed.

Naturen og friluftsliv er tæt forbundet. Det afspejles bl.a. i spørgeskemaundersøgelsen til medlemsorganisationerne. Den viser, at en række friluft aktiviteter er så tæt knyttet til naturen, at klubberne føler, at de skal ud af byen for at dyrke friluftsliv. Den viser også at en del klubber er så heldige, at de selv råder over et areal inde i byen, og at mange klubber må tilpasse deres aktiviteter efter de muligheder, der er i byens grønne områder.

Klubber og foreninger siger klart, at nærhed er afgørende for, om de bruger et grønt område. Mange klubber ser kun deres medlemmer i få timer ad gangen, derfor er afstanden en vigtig faktor. Tager det lang tid at nå frem til et grønt område, så bruger klubben det meget sjældent.

Friluftslivets ABC – nærhed:

- A. Natur nær ved er afgørende både for beboeres og klubbers friluftsliv.
- B. Mere natur i byens grønne områder, mere natur nær ved fremmer friluftsliv og trivsel.
- C. Klubber og beboere vil gerne tage medejerskab og yde en indsats for mere natur i byens grønne områder.

Idéer til aktiviteter

Flere frugtræer

Den lille lund i det grønne område med frugtræer: Æbler, pærer, blomster, kirsebær, hvor børn og voksne kan følge årstidens skiften. Se frugterne modnes, plukke og smage de forskellige arter.

– Eller oplev noget flot. Som teenagerne siger: "Frugtræer er flotte, når de blomster. De er gode at klatre i, og det er spændende at plukke frugten og at smage, om den er moden".

Overnatte med naturen

I trætoppe, i sovepose, i krat eller i telt, så man oplever naturens rytme og lyde og føler nærvær med naturen – sammen med klubben eller alene. – Eller som her i det grønne område, hvor man blot svæver over jorden i sikker afstand.

Naturoaser

En lille lund med et vandhul, hvor man føler sig gemt helt væk, og i fred for andre aktiviteter i parken.

Gerne som i Valbyparken, hvor der er mange oaser, med forskellig beplantning og indretning, der giver variation fra oase til oase, og hvor naturoplevelsen er forskellig til fra oase til oase, og hvor man samtidig oplever fred og ro ved den oase, man er på besøg i.

Sansehaven

"Små haver" i det grønne område, hvor man kan opleve naturen. Det kan være et område med vilde urter og sommerfugle. Det kan også være ved plantning af syrener og andre buske der dufter, eller planter der tiltrækker insekter, så man kan opleve det liv og den summen det giver.

Formidling

Mange klubber – 85 % af respondenterne – mener, at der er plads til flere tilbud om friluftsliv i byens grønne områder.

I dag vil vi gerne være ude, vi vil også gerne vise, at vi er aktive, vi vil gerne ses osv. Det betyder, at byens grønne områder er blevet en god ramme til formidling af friluft aktiviteter, og lige nu en ramme, der langt fra bliver udnyttet af klubber og beboere.

Et aktivt friluftsliv – mange kan selv, endnu flere har brug for formidling i form af vejledning og inspiration til at finde den friluft aktivitet de kan lide, eller at bruge byens grønne område til det friluftsliv, de gerne vil dyrke.

Interessen for friluftsliv er der, og der er plads til mere friluftsliv i byens grønne områder. Tilsammen er det et klart signal om, at tilbuddene om friluftsliv i byen skal være mere synlige, at der er brug for, at ”jeg har en klar opfattelse af, hvilke friluft aktiviteter jeg kan dyrke i dette grønne område, og hvilke oplevelser jeg kan få der”. Det vil sige mere informationen og formidling.

I dag kan det lade sig gøre. Mange har adgang til pc og printer – internet, mail og sms bruges flittigt. Det er store fremskridt. De teknologier kan i høj og bred grad bruges, når klubben, beboere, vejledere vil fremme friluftslivet i byens grønne områder.

Teknologi og friluftsliv

Her og nu formidling: I dag søger vi ud, selv om vejret er lidt dårligt, men alligevel betyder vejret en del. I friluftslivet betyder det, at det er svært at være sikker på, at en udeaktivitet kan gennemføres, derfor er der brug for her og nu formidling. I form af sms'er til gruppen, og printeren til et opslag hvor dem, der kommer forbi, så de kan se, hvad der foregår, hvornår, hvor længe og om de kan være med.

Teknologien og dens muligheder har skabt nye aktiviteter, og lige nu ser det ud til, at friluftslivet også kan bruge den til at skabe mange spændende nye tilbud om friluftsliv, med samspil mellem aktiviteter og formidling og med varieret samspil fra et grønt område til et andet.

Levende naturformidling. Landet over er der stor interesse for at deltage, når der er levende naturformidling, uanset om det er en

naturvejleder eller en klub, der står for et arrangement. Det bør være en naturlig del af byens tilbud om friluftsliv at give dette tilbud i byens grønne områder tæt på, hvor folk bor.

Levende vejledning i friluftsliv. Mange kan selv, men endnu flere har brug for vejledning og inspiration for at få gang i friluftslivet. Byens grønne områder er et godt sted for kommunen, institutioner, klubber m.fl. til at formidle såvel traditionelle som nye friluft aktiviteter.

Formidling på stedet. Traditionel med skiltning, foldere, plancher eller downloads til mobiltelefon er en formidling, der har stor betydning, fordi den kan bruges af de aktive, dem der besøger det grønne område, lige når det passer dem.

Simpel og god formidling er oplysning i den lokale ugeavis og ved indgangen til det grønne område, om aktiviteter, der er et åbent tilbud for dem, der har lyst til at deltage.

Information til dem, der påtager sig at stå for aktiviteter/kalde sammen til aktiviteter. Det kan være klubben, vennerne, beboergruppen, klassekammeraterne osv. Information, så man ved hvor man kan dyrke de forskellige typer friluftsliv, og så man ved om der er særlige forhold, der skal tages hensyn til.

Friluftslivets ABC – Formidling

A. Aktiviteter

Hvor og hvordan finder jeg byens grønne områder?
Hvilke faciliteter findes og i hvilke grønne områder?

B. Naturen

Hvad er det for en natur, jeg kan opleve, og hvor?
Hvilke fugle, blomster, buske, osv.?

C. Tilladelser

Hvilke aktiviteter kræver tilladelse? Kan jeg selv booke, eller hvor og hvordan søger man? Er der ekspeditionstid? Hvem kan forvente at få tilladelse? Hvilke aktiviteter tillades kun i bestemte grønne områder? I hvilke områder tillades de?

Idéer til aktiviteter

"Jagter" i det grønne område

Forskellige grupper/klubber laver jagter i de grønne områder. Alle jagter samles på en hjemmeside, så enhver kan finde den jagt, de gerne vil deltage i

Det kan være:

Jagten på det spirende forår, flora og fauna – både med generelle eksempler som burde kunne findes, og helt specifikke eksempler, der findes i dette område.

Spejderjagten – En kompasjagt hvor man skriver, hvad man møder på bestemte punkter, går hjem og lægger resultatet ind på testsiden, der ligger på spejdernes hjemmeside. Hver måned udtrækkes en vinder. Vinderne får præmie/bliver hædret ved et spejderarrangement. Spejderjagten kan også være en jagt over flere grønne/blå områder.

Formidling er plancher og udstillinger

God formidling gør en god oplevelse større og endnu bedre. Det kan være om, hvordan søen er dannet, hvilke træer, buske, fisk, fugle og dyr du kan se, når du opholder dig på dette areal.

Det kan også være den historiske baggrund for området og meget andet. Formidling med plancher – eller i dag download til mobiltelefon – er aktuel formidling om det sted, hvor man befinder sig, og når man har lyst til at vide. Solid viden om stedet er altid et godt supplement til den friluftaktivitet eller naturoplevelse, der har lokket én ud i byens grønne område.

Naturvejleder/friluftvejleder

Hvem kender det dyr, der lige er fanget? Hvem kan fortælle om naturen? Hvem sætter spillet i gang? Hvem kender reglerne til at spille pind?

Det gør natur- eller friluftvejlederne. De sætter i gang, de inviterer til at deltage, og de kommer med indsigt og idéer. De inspirerer til mere friluftsliv i byens grønne områder.

Økobaser

Grej så man kan finde dyr og planter, og til sammen bestemme hvilke arter man har fundet, hvorfor de findes her osv.

Kvalitet og faciliteter

– Ikke alt kan være alle steder, men meget kan være flere steder.

Mange klubber – 75 % af respondenterne – mener, at de kan bruge byens grønne områder mere end de gør.

Et bredt friluftsliv i byen er lig med et netværk af steder med forskellig karakter og varierede, gode faciliteter.

Gode faciliteter er borde og bænke, stier, mindre pladser der er indrettet til forskellige typer af friluftsliv. Faciliteter til friluftsliv i byens grønne områder spænder vidt, og de er meget vigtige, fordi de er med til at inspirere til friluftsliv af forskellig karakter.

Det kan være en særlig beplantning, en solplads, legeplads, en bæk osv. Ved at beskrive en facilitet har vi allerede omtalt nogle meget kendte faciliteter, og faciliteter der bør være i ethvert grønt område.

Gode stier er en vigtig facilitet, såvel inde i det grønne område som hen til og rundt til byens grønne områder. De frister til, at man går ind i byens grønne område, til at man løber igennem, eller til at man slår en lille sløjfe i området for at få en mere intim oplevelse.

En række aktiviteter og idéer i dette katalog, kræver faciliteter, og mange aktive har ønske om faciliteter, der passer til/understøtter deres friluftsliv. Idékataloget er ikke et katalog over faciliteter, den type kataloger findes der mange af, og om en facilitet er god, velindpasset, om den passer til stedets friluftsliv eller muligheder for friluftsliv, det er så tæt knyttet til det enkelte område, at det hører til i detailplanlægningen.

Det grønne områdes udtryk i form af struktur og indhold er en kvalitet, der ikke bør underkendes. Alt for mange grønne områder er et fladt areal uden niveauforskelle med et par bænke og en enkelt anden facilitet. Byens grønne områder bør være varierede og have gode faciliteter til friluftsliv.

Et grønt område skal udtrykke kvalitet, det vil sige, at det skal afspejle de tanker og idéer planlæggere, arkitekter og forvaltere har om den brugerreds, dette areal skal tilgodese. Der er kvalitet i byens grønne områder, når man oplever en variation i faciliteter, struktur

og naturindhold og sammenhæng mellem natur og friluftsliv, når man bevæger sig rundt i byen.

For arealer der bruges meget, kan tilladelse til at disponere over et areal i et bestemt tidsrum være en kvalitet, og det er en løsning, som kan bruges til samspil med klubber, der vil samarbejde om at fremme friluftslivet. Alternativet hertil kan være et åbent bookingsystem, som alle kan gå ind på og se, om arealet er ledigt. Det giver rum til planlægning af aktiviteter, og det er en kvalitet for mange friluftsliv.

Der skal naturligvis også være kvalitet og gode faciliteter til hverdagsbrugere: til frokosten, turen gennem det grønne område, dagens naturoplevelse, med læ, lys, overdækning og adgang til toiletter, og det er forhold, der er taget hånd om i mange grønne områder.

Når byens grønne områder udstråler kvalitet og rummer inspirerende faciliteter, så sender det klare signaler til aktive i friluftslivet om brug og hensyn.

Kvalitet er også at være parat til omstilling og samspil om at ændre. Først og fremmest er det et signal om, at kvaliteten ikke er i orden, hvis et areal ikke bruges ret meget. Her bør man se på samspil om udviklingen. Andre steder skal der skabes plads til de nye idéer, til nye aktiviteter, nye måder at kombinere på, nye grupper, der hele tiden opstår.

Friluftslivet ABC – Kvalitet og faciliteter

- A. Ethvert grønt område skal have sin egen struktur og sit eget naturindhold
- B. Ethvert grønt område i byen har sit eget tilbud om en særlig friluftsliv
- C. Gode faciliteterne er valgt ud fra, at de passer til dette grønne område

Idéer til aktiviteter

Labyrinter

Smuk æstetisk labyrint, som voksne kan nyde, og børn kan gemme sig og finde vej i.

Det kan være en legelabyrint, gemmelabyrint, hyggelabyrint og motionslabyrinten. Det kan være labyrinter i niveau, i forskellige niveauer, med ensartet beplantning, forskellig belægning osv.

- Fascinationen ved labyrinter er oplagt, og de kan i langt højere grad bruges til at gøre byers grønne områder både smukkere og mere varierede.
- Labyrinter appellerer til nysgerrighed, eftertanke, leg og bevægelse.
- De kan udformes efter traditionelle design, strenge geometriske regler eller fantasien kan sættes fri.
- En variation af materialer kan anvendes til at skabe forskellige labyrinter fra område til område, ligesom størrelsen kan variere i det uendelige.
- Kun fantasien sætter grænser.

Trædesten

Adgang til den lille sø er et indlysende tilbud, denne sø er så lavvandet, at man kan lægge trædesten, der gør det muligt, at bevæge sig ud og få en intim naturoplevelse på den lille ø.

Café, information og toilet

Faciliteter, der tiltrækker mange brugere af det grønne område døgnet rundt.

Grej

Faciliteter til opbevaring af grej til leg, boldspil, rollespil, naturundersøgelse m.m. på arealet. Grej der kan opbevares og bruges i det grønne område og et system, så aktive grupper kan låne det.

Klatretræ

Træ med klatrespind, der i en periode gør træet til en permanent klatrefacilitet.

Stier, steder og sammenhæng

Mange – 49 % af respondenterne – svarer, at deres aktiviteter er fordelt på flere af byens grønne områder.

Grønne stier mellem byens grønne områder fremmer hverdagsmotionen, og de er en berigelse for friluftslivet som helhed.

En bystruktur der rummer et netværk af grønne områder, med variation i udtryk, natur, faciliteter og dermed i deres tilbud om friluftsliv har meget stor betydning, når man vil fremme byens friluftsliv.

Det er vigtigt, at byens grønne områder er bundet sammen af et netværk af stier, så man kan dyrke friluftsliv og motion og få oplevelser, når man bevæger sig fra et grønt område til et andet.

Stierne gør det samtidig let at komme fra et grønt område til et andet. Let at opsøge andre tilbud om friluftsliv end dem der er i det grønne område, hvor man bor, eller hvor klubben holder til.

Stier, steder og sammenhæng er erkendelsen af, at ikke alt kan være alle steder, og at det derfor er vigtigt, at aktive i friluftsliv let og sikkert kan bevæge sig rundt fra det ene grønne område til det andet og til netop det område, hvor der er plads til den aktivitet, man vil dyrke.

Stier, steder og sammenhæng er også det, der indbyder til at opleve de forskellige grønne områder og variationen i de enkelte områder. Stier binder sammen, stederne – hvert enkelt grønt område, har sin natur, sin struktur, sine faciliteter og aktiviteter, og på den måde danner de et netværk med gode tilbud om aktiviteter og oplevelser for byens friluftsliv.

Sammenhæng giver mulighed for at tilgodese alle typer af friluftsliv. De fleste synes, at det er hyggeligt at se børn lege, men når legepladsen kommer for tæt på, så siger de stop. Det er også festligt at opleve børn, voksne og/eller ældre, der nyder deres friluftsliv, men ikke alle aktiviteter er lydløse, og flere der dyrker aktiviteter sammen, som hygger sig sammen, er ikke stille fordybelse. Byens grønne om-

råder skal rumme det hele, men ikke alt i det samme område. Også derfor er det vigtigt, at man let og sikkert kan bevæge sig fra et grønt område fyldt med aktive til et andet, hvor der er fred og ro.

Sammenhæng – mulighed for at bevæge sig hen til et sted, hvor der er faciliteter til den aktivitet, man vil dyrke, giver et bedre friluftsliv, og det lægger op til, at man respekterer, at behov og interesser er forskellige.

Det er planlæggerens og landskabsarkitekternes opgave at skabe tilgængelighed til alle byens grønne områder, og at finde løsninger, der kan igangsætte en udvikling, så også de grønne områder, der ligger næsten ubrugte hen, bliver inddraget og udviklet til at rumme natur og friluftsliv. De skal udvikle planer og rammer, der sikrer det grønne stinet, der er en naturmæssig oplevelsesrig og trafikikker adgangsvvej til byens grønne steder.

Når disse rammer er lagt, er det op til de enkelte klubber og beboere at spille ind, så de får mulighed for at skabe en god sammenhæng og sikre, at der i princippet er rum og plads til alle typer friluftsliv i det samlede netværk af grønne områder i byen.

Friluftslivets ABC – stier, steder og sammenhæng:

- Bystrukturen skal indeholde et netværk af grønne områder, der tilsammen giver rigdom og variation i friluftslivet
- Et netværk af grønne stier skal styrke tilgængeligheden og gøre det sikkert og oplevelsesrigt at bevæge sig rundt i byens grønne områder
- Et netværk af steder, grønne områder, skal give byens borgere og aktive gode rammer for friluftsliv i hverdagen

Idéer til aktiviteter

Et netværk af stier

Stier rundt til let tilgængelige træningsfaciliteter, rundt i byens grønne områder, hvor der er faste motionsredskaber til alle, børn som voksne. F.eks. i form af træningspavilloner, der kan få flere til at motionere ude, og skabe bevidsthed om grønne områders værdi og fremme af folkesundheden.

Træningsmiljøerne kan f.eks. etableres som små "øer" i det grønne område – forbundet af stier. Træningspavillonerne kan anvendes af alle. Sådanne let tilgængelige træningsfaciliteter inviterer både klubber, individuelle og parkgæster til spontan og varieret motion.

Her en mosaik af små intime oplevelser

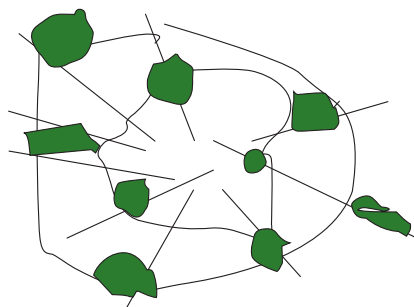

Her et netværk af naturoplevelser

En mosaik af legepladser

Stier, der bringer legebørn og voksne oplevelsesrigt og sikkert rundt til byens grønne områder og til legepladser med forskelligt udtryk, forskellige faciliteter og med en bred vifte af tilbud om leg.

Her et netværk af stier

Virksomheder

51 % af respondenterne svarer, at grønne områder bruges til pauser, møder og firmamotion.

Hvorfor det grønne område ikke blev benyttet: Blandt de 138 (49 % af alle svar) indikerer hovedparten, at der simpelthen ikke er tradition for at anvende virksomhedens grønne område.

Virksomheder i byen ejer eller råder over en del grønne arealer. Mange af disse arealer kan udvikles til at rumme en rigere natur, og rigtig mange kan udvikles til oaser for de ansatte, der har lyst til at være ude, deres behov for at stresses af m.m. Nogle af disse arealer kan være de grønne områder, der giver helhed i byen, hvis der kan skabes adgang, så det er tilgængeligt for byens friluftsliv.

Virksomhedsundersøgelsen viser, at ansatte i virksomheder, der selv ejer eller har adgang til grønne arealer tæt ved arbejdspladsen, bruger de grønne områder. De søger ud i dem for at spise frokost og for at få fred og ro.

Undersøgelsen giver ikke noget billede af, om der er kvalitet – naturoplevelser, gode faciliteter m.v. i disse områder, men styregruppen vurderer, at der er et potentiale i virksomheders grønne områder, både for udvikling af mere naturindhold, bedre faciliteter og ikke mindst for at udvikle traditioner, hvor medarbejdere udnytter det gode, det er at have adgang til et grønt område. Undersøgelsen viser også, at der i mange virksomheder ikke er tradition for at bruge det grønne område, og vi har ikke fundet indikationer, der tyder på, at virksomhederne har initiativer om udvikling af natur og friluftsliv i deres grønne områder.

Alt tyder på, at værdien af gode vilkår for natur og friluftsliv på virksomheders grønne arealer er overset. Med den voksende interesse for natur og friluftsliv og grønne områders betydning for sundheden, må de grønne arealer være et udviklingspotentiale for mange virksomheder. For ansatte og virksomheden bør et grønt område være mindst lige så meget/mere værd end tilbud om fitness, massage osv.

Friluftslivets ABC – Virksomheder:

- A. Vilje til udvikling af naturindhold og små oaser med oplevelser og faciliteter til ophold og aktiviteter
- B. Skabe tradition og åbenhed om brug af de grønne arealer f.eks. naturoplevelser til medarbejdere med familie, arrangementer med natur- og friluftvejledere o.lign.
- C. Samspil med lokale myndigheder og klubber for at skabe sammenhæng med byens grønne områder som helhed

Idéer til aktiviteter

Aktivitetsdag

En dag hvor man inviterer ansatte til at prøve forskellige friluftaktiviteter og til at opleve den natur, arealet rummer.

Træningsfaciliteter

Træningspavillon eller taljetræk og væggløftning. Kun fantasien sætter grænser. – Flyt aktiviteterne ud i virksomhedens grønne område, skab samspil med andre virksomheder m.m. I en tid hvor stress mærker mange ansatte, i en tid hvor mange virksomheder tilbyder indendørs aktiviteter på løbebånd og motionscykler, da bør virksomheder og personale udnytte de gevinster, der er ved grønne områder og etablere og bruge faciliteter udenfor.

Boligselskaber

De fleste boligforeninger råder over grønne arealer. Også her er der meget stor forskel på både brug og indhold. Nogle boligforeningers arealer åbner sig mod byen, f.eks. ved at stier i boligområdet har sammenhæng med/indgår i byens stiforbindelser som helhed. Andre boligforeningers arealer opleves – på trods af at de er uhegnede – som lukkede områder.

Nogle steder er der skabt natur, men mange steder virker det som om, der ikke er skabt indhold og tilbud om aktiviteter, som giver beboerne lyst til at opholde sig ude i deres grønne arealer. Nogle arealer har en rig natur og gode rammer for friluftsliv, men i mange boligforeninger kunne beboerne have stor glæde af, at der blev sat fokus på den betydning natur og friluftsliv har for velvære, herunder at man prioriterer en udvikling med mere naturindhold og flere faciliteter til friluftsliv.

Udvikling kan også være terrænændringer, skabe kurver, beplantning, en labyrint, på et areal hvor de unge får lov til at bestemme, hvordan terrænet skal være, hvilke træer, buske og blomster, de gerne vil have, og hvordan de kunne tænke sig at bruge det.

Formidling kan være udvikling af forskellige GPS geocach-opgaver,

f.eks. om bebyggelsens natur, læg materialet på hjemmesiden, lav samspil med andre bebyggelser, spejderne, natur og ungdom, skab åbenhed og udveksling af oplevelser og viden.

Friluftslivets ABC – boligselskaber

- A. Skab oaser i det grønne areal henholdsvis med naturoplevelser og friluftaktiviteter
- B. Skab mere natur og tradition for friluftsliv i det grønne område
- C. Skabe tradition for åbenhed og samspil med byens andre grønne områder

Idéer til aktiviteter

Stereo-aktivitets baner

Legeforløb på arealet hvor en voksen og et barn følges ad, og laver den samme aktivitet samtidig, bare med hver sin sværhedsgrad. Det kan være at springe over vand i to eller et spring, det kan være at balancere på en træstamme, gå armgang osv. Aktiviteter som man kan hygge sig om, og som grupper kan lave konkurrencer om, f.eks. at være hurtigst.

Træningsfaciliteter

I en tid hvor mange gerne vil vise, de er aktive, er det en god idé at etablere træningsfaciliteter i det grønne område. Det er et fint alternativt motionsrum. Det giver frisk luft, liv i det grønne område, og så modvirker det stress.

Walk & talk

Flyt møderne eller dele af møderne ud. En gåtur i det grønne giver helt ny inspiration, når der debatteres i små grupper, f.eks. når et tema, der skal uddybes eller have nye perspektiver, der skal samles eller meldes tilbage om. For deltagerne skaber det god kontakt og velvære.

Oaser

En skulptur med rislende vand, et område med vand, med balance – ”broer”, trædesten eller en afstand som børn kan springe over. Vand drager og tiltrækker, både lyden og fornemmelsen af at røre ved vand, at vide vand er lidt farligt. Alt dét trækker og giver gode oplevelser.

Pilehytte, hvor børn kan lege eller gemme sig.
Skab medejerskab til de nye oaser. Lad beboerne være med i processen og arbejdet i det omfang, det er muligt.

Idésamling

1. Træningsfaciliteter

Etablering af faste motionsredskaber med fri adgang for alle – børn som voksne – i form af træningspavilloner eller små træningsøer.

2. GPS – skattejagt

Traditionel geocaching, hvor man finder skjulte skatte. GPS-jagt på træarter, blomster eller historien i dette grønne område.

3. Sansehaver

Små oaser i det grønne område, hvor man kan opleve naturen og denne dag gennem duften, lyden eller synet.

4. Scener – åbne eller overdækkede

Friluftsscener med plads til tilskuere, installationer til musik, højttaler m.v. En scene som både professionelle og klubber kan optræde på.

5. Jagten i det grønne område

Jagten på det spirende forår, fotojagten, motionsjagten, spejderjagten m.m. Både klubber, institutioner og kommune udvikler forskellige typer jagt. Materialet hentes på de respektive hjemmesider. Under det grønne område er der en liste herom.

6. Friluftvejleder

Fritidsvejleder, grøn vejleder, naturvejleder, friluftvejleder m.m.

Mange kan selv, endnu flere har brug for at blive sat i gang, og at finde nogen at gøre det sammen med. Idéen er åbne tilbud som professionelle igangsættere står for.

7. Turen går til de grønne områder

Kort med stier, der viser, hvordan man kommer rundt – til fods og på cykel – til byens grønne områder, og som fortæller hvilke oplevelser og faciliteter, der er i de enkelte områder.

8. Temastier

Planetsti, der fortæller om solsystemet. Kultursti, der fører rundt til de kulturelle oplevelser, der er knyttet til de grønne områder

9. Slackline

Moderne balanceleg på nylonbånd spændt op mellem to træer.

10. Labyrinter

Det handler om at blive væk, finde vej igen, finde ind, finde ud, finde rundt eller op og ned på en spændende måde. Fascinationen af labyrinter er oplagt, de kan gøre mange grønne områder smukkere, og samtidig appellere til nysgerrighed, eftertanke, leg og bevægelse. Mulighed for materialevalg, indpasning og udformning er stort set uendelig.

11. Sov med fuglene

Enhver by har et grønt område med store robuste træer, der kan bruges til overnatning. At sove med fuglene, højt oppe i trætoppene i en hængekøje inde i byens grønne område, er en oplevelse, man aldrig glemmer.

12. Teltning

Overnatning ude i telt eller i shelter er et tilbud, som alle børn og unge bør have adgang til. Enhver by med respekt for sig selv har et grønt område, hvor man kan booke sig ind til overnatning.

13. Kom og vær med

Enhver klub, institution og kommune har et BT-skilt. Det skriver de på og sætter op, når deres arrangement er åbent, så man kan se, at man er velkomne til at deltage.

14. Thai-Chi

Faste dage med faste tider, hvor der er åben instruktion til alle, der kommer forbi.

15. Grønne stier mellem byens grønne områder

Stinet til længere vandre-, cykel- eller løbeture, der bringer en forbi byens grønne områder og rundt til opholdsfaciliteter, udsigter m.v.

16. Børneskoven

Lille lund, byskov med vilde frugter, hindbær, brombær, hasselnødder, æbler, hyben osv. Frugter som børn kan plukke og spise på stedet eller tage med hjem til kage, syltetøj m.v.

17. Sten

Et hjørne/areal med store sten. Sten findes i mange størrelser og arter. Store sten er spændende at kravle, klatre, springe eller sidde på.

18. Klatring for børn

Et kæmpe træ til klatring. Et fældet træ, hvor de mere forsigtige kravler på de grene, der er nede ved jorden, og hvor de store grene oppe i luften bliver brugt af de mere dristige.

19. Grillpladser

Vi har grillpladser i vores haver. Byens grønne område er alles store have, den bør naturligvis have grillpladser.

20. Grejstationer

Opbevaringssteder/-rum i selve parken med grej til de aktiviteter, der er faciliteter til, med et booking- og ansvarssystem så rigtig mange kan bruge grejet.

21. Spille-/legevæg

En væg, mur med fliser foran med net eller bare til at spille op af.

22. Legegrotter

Små tuer, men åbning/hul i toppen, som man kan sidde og hygge-/skræksnakke i. Som man kan løbe, springe over eller lege på og i.

23. Spisepladser – åbne som overdækkede

Spisepladser er borde, bænke, med eller uden overdækning.

24. Spise- og legepladser

Pladser med træstubbe, træstykker eller store sten til at sidde på osv. Siddepladser som børnene kan lege på, når de ikke spiser.

25. Vandskulptur

Skulptur hvor vandet sprøjter, løber ned over noget så hænder og fødder der stikkes frem bliver våde.

26. Hinkeplads

Lille asfalt, grus eller fliseplads med hinkeruder eller anden opmærkning til leg og spil.

27. Lege- og motionsruter/-ture

Hundefolket og deres hunde har brug for mere sjov i grønne områder og på stier. Parallelle lege- og/eller motionsforløb kunne være sjovt for hund, ejer og andre besøgende. Idéen er, at der turen rundt er en form for parallelle forhindringer, sjove sideløbende øvelser både for hund og ejer.

28. En tøjrepæl

Til heste eller hunde, der venter, mens man deltager eller står for et arrangement.

29. Oplevelsesstier

Rundt gennem det grønne område med formidling af natur, motion, kultur og leg.

30. Naturoaser

Gerne som i Valby Parken, hvor alle oaser er velegnet til ophold, hvor de har forskellig beplantning og indretning, der giver en variation fra oase til oase, og hvor der er åbne arealer til solbadning, boldspil, leg og mange andre aktiviteter.

31. Fugleliv

Et rigt fugleliv, skabt gennem bevidst beplantning og opsætning af fuglekasser.

32. Dyreliv

Rum til dyreliv, f.eks. egerkasser.

33. Insektiv

Fremme af insekter og sommerfugle, gennem bevidst beplantning og opsætning af f.eks. sommerfuglekasser.

Idésamling

34. Duft- og synsoplevelser

Bevidst beplantning med blomstrende, duftende buske, blomster og træer.

35. Stereo-aktiviteter

"Hund og herre" lege og/motionsforløb for hund og hundefører. F.eks. parallelle forløb, hvor man forcerer forhindringer af samme type, ved at springe, løbe udenom, løbe gennem rør osv. Mormor og barnebarnet osv.

36. Det skulpturelle areal

Lad beboere, lad ungdomsklubben få ejerskab over den flade halvøede græsplæne eller hele det grønne område. Lad dem bestemme, hvordan det skal udformes. Lad dem lave terrænændringer, ny beplantning. Giv dem frie muligheder og lad dem være med i arbejdet, så de får medejerskab og lyst til at bruge arealet.

37. Vild med dans

Lørdag, søndag eller en aften med en times instruktion med dans i byens grønne områder

38. Løgplanter

Lad beboere plante deres løg fra påskeliljer, tulipaner osv. ud i byens grønne område under træet, i græs-

plænen osv. Lad dem glæde sig over, at deres løg blomstrer, og at de har givet en oplevelse videre.

39. Beboernes egen skygehule

Giv beboerne ved området større frihed. Til at lave pladser mellem træer og buske, hvor de kan sidde i skygge eller lav den til dem.

40. Brug regnvandet

Skab flere vandhuller og søer. Skab kanaler og åbne grøfter, bække og åer. Berig byens grønne områder med mere åbent vand. Berig naturen og oplevelsen med den dimension vand giver.

41. Nyt liv til grønne områder der ligger "øde" hen

Kontakt den nærliggende ungdomsklub, boligforening, ældreklub o.lign. Giv dem frie hænder, lad dem få medejerskab over arealet, giv dem ret til at retablere det med den natur og de faciliteter, de gerne vil have.

42. De nye aktiviteter

Der udvikles heldigvis stadigvæk nye og spændende aktiviteter. Nogle får et kortvarigt liv, andre er mere holdbare. Det er vigtigt, at både klubber og forvaltere har lyst til at skabe rum og plads til nye aktiviteter.

Indspil fra teenagere

43. Flere parker i forstæderne

Flere grønne områder med et oplevelsesrigt og varieret indhold. Det vil sige spændende buske, blomster og træer, faciliteter til aktiviteter osv.

44. Flere frugttræer

Frugttræer er flotte, når de blomstrer, de er gode at klatre i, og det er spændende at plukke frugten, og at smage om den er moden

45. Koncerter i det grønne

46. Skateboardramper

Ramperne skal være, hvor der kommer andre mennesker. Skaterne vil gerne vise, hvad de kan og inspirere flere til at være aktive.

47. Skateboardkonkurrencer

Klubber og institutioner bør afholde konkurrencer, hvor man kan møde andre skatere, og hvor alle kan være med.

48. Mavedans

Det er en fin udeaktivitet, både piger og drenge kan lide mavedans. Pigerne at danse, drengene at se på.

- 49. Boder**
Fast dag i ugen eller hver måned f.eks. med eksotisk mad, med forskellige årstidsaktuelle tilbud.
- 50. Bådudlejning**
I grønne områder med søer.
- 51. Dyrehold i parkerne**
Kaniner, geder, aber som nærliggende børne- eller ungeinstitutter, klubber eller boligforeninger tager hånd om.
- 52. Grønne områder**
Med vandhuller og søer med flotte fisk.
- 53. Fuglefodring**
- 54. Grønne områder med naturoplevelser**
Redeøer i moser og søer til svaner, redekasser til ugler, kvas til pindsvin osv.
- 55. Iscafeer**
Aftaler med café om åbning mod grønne områder for salg af is m.m.
- 56. Kæmpe skakspil**
Trolldmandsskak a la Harry Potter.
- 57. Huler og hemmelige stier**
Grønne områder med ret til selv at lave skjulte stier igennem områder med buske og træer, og ret til at bygge huler i krat og store træer.
- 58. Gartnerier i parkerne**
Som børn, unge, voksne og ældre kan besøge og bruge, f.eks. på bestemte dage, eller på kurser.
- 59. Tehuse i parkerne**
Som i Tyrkiet, hvor man kan få serveret te og spille backgammon.
- 60. Friluftsbade**
Flere friluftsbade der er en del af helheden i et grønt område a la Albertslund.
- 61. Dyrke solbadningskultur**
Liggestolsudlejning, brusebade, omklædningsfaciliteter, mudderbade a la Christiania.
- 62. Speakers Corner**
Plads i et grønt område, hvor der kan arrangeres debatter, politisk eller ideologisk agitation.
- 63. Markeder**
Basarer om friluftsliv, aktiviteter og natur i byens grønne områder.
- 64. Internetcaféer**
Med grøn/blå udsigt.
- 65. Bungyjumping**
- 66. Træer til klatring**
Alternativt klatrevægge af forskellig sværhedsgrad, til små børn, større børn, teenager og voksne.
- 67. Udfordringsbaner**
I "gamle" grønne områder med tarzanbaner, i nye områder med redskaber og forskellige tests.
- 68. Rollespilsparker**
Rundt i byens grønne områder bør der være grej til forskellige typer af rollespil.
- 69. Fælleshaver som i New York og San Francisco**
Åbent gartneri, som beboerne i de grå områder kan bruge.

Virkeliggørelse

Mange klubber – 65 % af respondenterne – mener, at de vil deltage i en indsats for flere aktiviteter i byens grønne områder. Endnu flere – 77 % – mener, at de vil stå for en aktivitet, hvor både medlemmer og uorganiserede kan deltage.

Hent inspiration i idéerne, og tænk på tværs af forvaltninger. Tænk nye måder at skabe nye synergier.

Tænk på nye måder, tænk i partnerskaber og nye trends, tænk på tværs af sektorer, skab samspil om grønne områder.

- Se muligheder
- Tag initiativ
- Skab samspil
- Gennemfør idéerne

Idélisten side 20 har mange ønsker og eksempler på, hvordan man kan fremme friluftslivet i byens grønne områder. Men det rejser også et spørgsmål om, hvem der skal påtage sig ansvaret.

Vi mener, at alle skal være medspillere. Ejere, forvaltere, klubber osv. bør vurdere, hvor de kan fremme friluftslivet i byens grønne områder.

Klubber og foreninger

En del klubber disponerer over et grønt område ved deres klubhus inde i byen. De skal først og fremmest være opmærksomme på at skabe åbenhed og sammenhæng med og til byens andre grønne områder, andre aktive og nye, der gerne vil finde vej ind i det organiserede friluftsliv.

Virksomheder

Mange virksomheder sætter pris på grønne områder og en spændende natur, og flere har etableret sig, hvor den findes. Nogle har selv udviklet de arealer, hvor virksomheden ligger, til en spændende grøn oase, men mange flere virksomheder har mulighed for det.

Første skridt er at engagere virksomheden og de ansatte i at udvikle deres grønne arealer til spændende, åbne, oplevelsesrige oaser for natur, mødeaktivitet og friluftsliv.

Næste skridt er at skabe tradition for at bruge dem.

Boligforeninger

Det har stor værdi for beboernes sundhed, velvære og trivsel, at boligorganisationens grønne arealer er så oplevelsesrige, at de bliver brugt både til hverdag og til festlige arrangementer.

Nogle boligorganisationer har grønne arealer med et spændende naturindhold og plads til aktiviteter. Flere har store græsplæner, der ligger øde hen, og kun få har fokus på friluftsliv og friluftaktiviteter.

Første skridt er at se/undersøge om mulighederne for at imødekomme den brede interesse, der er for friluftsliv, er udnyttet.

Næste skridt er at skabe tradition for at bruge dem.

En vej hertil kan være i samspil med beboerne, at skabe helhed i det grønne areal med mere natur og flere faciliteter til friluftsliv og at lade arealerne være en del af det netværk af grønne områder, der skaber gode muligheder for et rigt friluftsliv i hverdagen.

Kommunerne

Politikerne skal være bevidste om den værdi gode grønne områder har for sundhed, velvære og trivsel og dermed også om, at værdien af et rigt friluftsliv er meget stor for byen og dens borgere.

Denne bevidsthed skal afspejles i, at de

- sikrer byens grønne områder
- skaber tilgængelighed til natur, aktiviteter og oplevelser
- etablerer nye grønne områder
- skaber og bevarer en rig natur
- skaber sammenhæng mellem by og land
- er opmærksomme på synergieffekter ved og til et godt friluftsliv
- prioriterer stier, der binder byens grønne områder sammen

Klubber og foreninger

- Flere klubaktiviteter i byens grønne områder, så flere bliver inspireret til mere friluftsliv

- Dele glæden ved friluftsliv ved at stå for aktiviteter i byens grønne områder, hvor såvel medlemmer som uorganiserede kan deltage
- Velkommen = vise at "egne" udefaciliteter også er byens
- Deltage aktivt i en kommunal markedsføring af byens grønne områder med et aktivt friluftsliv
- Have en åben formidling af aktiviteter og natur på egne arealer
- Invitere bredt til deltagelse i åbne aktiviteter
- Stå for at implementere mindst en idé fra dette katalog

Offentlige

- Forvaltning efter princippet, at alt friluftsliv skal kunne rummes i byens grønne områder
- Forvaltning efter principper om flersidig brug, ud fra et ønske om, des flere der bruger arealet, des bedre
- Forvaltning, der sikrer et varieret indhold i byens grønne områder, såvel for friluftaktiviteter som natur
- Inspiration til friluftsliv gennem gode faciliteter, formidling og vejledning
- Udvikling af flere naturoplevelser i byens grønne områder
- Grundlæggende information om friluftsmuligheder i byens grønne områder
- Markedsføring af byens friluftsliv og grønne områder

Byplanlæggere, arkitekter m.fl.

- Respekter den værdi grønne områder har for byen og dens borgere
- Skab sammenhæng og netværk i byens grønne områder
- Giv hvert enkelt område en god struktur, prioriter naturindhold og faciliteter
- Bevar eller skab plads til en bred vifte af grønne oplevelsesrige områder
- Se vand som et element til flere og rigere grønne områder
- Planlæg til glæde for byens beboere
- Prioriter friluftsliv i byen

Virksomheder

- Prioriter friluftsliv og natur i de grønne arealer virksomheden råder over
- Vær åben for partnerskab med kommunen, klubber og aktive borgere og ansatte
- Tænk jo mere grønt, des større værdi

Boligorganisationer

- Prioriter friluftsliv og natur i de grønne arealer som organisationen råder over
- Vær åben for partnerskab med kommunen, aktive beboere og klubber, som kan fremme friluftslivet
- Tænk det grønne ind i miljø og sundhed
- Tænk vand ind som et element, der beriger det grønne areal, skaber mere natur og flere oplevelser

Friluftsrådet

- Brug Rådet og medlemsorganisationerne som inspirationskilde
- Se Friluftsrådets kredsrepræsentanter som friluftslivets lokale ambassadører

Frivillighed/medansvar

For klubber, virksomheder og boligforeninger er frivillighed, lysten til at deltage, lysten til at yde en indsats for mere natur, for mere friluftsliv, for mere naturformidling, vejledning om aktiviteter m.m. helt afgørende.

Som det fremgår af den lokale undersøgelse, mener klubberne, at naturen er vigtig for deres aktiviteter, og de føler et ansvar for naturen i de aktiviteter, de står for. Lige så interessant er det, at mange klubber mener, at de har et medansvar for naturen i byen, og at de fleste mener, det afspejler sig i klubbernes (hverdag) arbejde. Undersøgelsen indikerer også, at mange lokale klubber mangler vejledning og redskaber om, hvordan de skal forvalte det ansvar, de føler.

Se det grønne areal og friluftsliv som et potentiale til at pleje medarbejdere.

Brug de grønne arealer til at skabe rummelighed, fællesskab, aktive beboere og gode oplevelser

Idéer til aktiviteter

Hoppe-/hygge-/springegrotte

En forhøjning med fordybning i midten, der frister børn til hygge, vilde spring m.v.

Nyt liv til grønne områder, der ligger "øde" hen

Det kan være naturindholdet, der er fraværende, det kan være brugerne, der er fraværende, ofte er det fravær af begge dele. Det er spild af værdifulde ressourcer, det er synd for byen, og det er ikke mindst synd for byens beboere.

Kontakt den nærliggende ungdomsklub, boligforening, ældreklub o.lign. Giv dem frie hænder, lad dem få medejerskab over arealet, giv dem ret til at retablere det med den natur og de faciliteter, de gerne vil have. Lad dem grave vandhuller, pilehytter eller hvad de har lyst til. Lad dem plante, så og pleje. Giv også plads til lidt vilde idéer, men hold dem fast på, at andre skal kunne bruge arealet. Understøt initiativet med midler og ekspertise og lav aftaler om, hvem der gør hvad. Bed dem om at lave en festlig indvielse.

Undersøgelsen afspejler stor bevidsthed om naturen, om åbenhed for uorganiserede og en bred brug af byens grønne områder, og mange klubber vil gerne deltage i en indsats for flere aktiviteter i byens grønne områder. Den afspejler lyst til at medvirke, men også en usikkerhed om hvor, hvornår og hvem man skal kontakte, hvornår man skal søge tilladelse, og hvad man bare kan tillade sig selv at tage initiativ til.

Byens grå områder

Byens grå områder er arealer med belægning. Har de en beplantning, der giver dem et naturpræg eller et naturindhold, så bør man vurdere, om der er friluftaktiviteter og aktive, der kan have glæde af, at de etableres med faciliteter.

Det kan være til aktiviteter, der kræver en fast overflade, eller som slider så meget, at der er behov for et fast, godt underlag for en friluftaktivitet. Det kan være rulleskøjter, skatere m.v. Det kan være gårdarealer, parkeringsarealer, bytorv, skolegårde, lukkede vejstykker o.lign.

Det kan også være et af byens grå områder, der ligger så godt og centralt, at mange ville bruge det, hvis det fik en beplantning.

Vi nævner dem, fordi deres værdi ikke skal overses, og fordi der også her kan være mulighed for udvikling. Vi har dog valgt ikke at belyse dem nærmere, fordi "Idrættens fornemmelse for byrum" giver en god og inspirerende indsigt i, at det aktive friluftsliv, der er, kan udfolde sig i byens grå områder.

Vi vil dog nævne, at en bedre udnyttelse – bevidsthed om flersidig brug – mange steder, generelt ville kunne understøtte og fremme byens friluftsliv.

Baggrund og metode

Flere og flere – 87 % af befolkningen – bor i byen, flere og flere dyrker friluftsliv. Motion, friluftsliv og sundhed spiller en større og større rolle i vores liv. Jo flere der bor i byen, jo mere byerne fortættes, des vigtigere bliver de grønne områder.

Man bliver i godt humør af at dyrke friluftsliv, og man bliver inspireret, når man ser andre dyrke friluftsliv.

Derfor har den interesse, energi og inspiration, der ligger i klubbers friluftsliv samtidig meget stor betydning. Derfor skal byens grønne områder være tilgængelige for alle.

I 2005 satte Friluftsrådet en række friluftspolitiske mål for at sikre og fremme byens friluftsliv

I 2006 udarbejdede Friluftsrådet et kommissorium for indsatsområdet ”Friluftsliv i byens grønne områder, inviterede medlemsorganisationer til at indstille repræsentanter til styregruppen, hvorefter Friluftsrådet nedsatte denne styregruppe.

Styregruppen satte rammerne for arbejdet og fastlagde metode og arbejdsform for gruppens arbejde.

Indsatsområdet ”Friluftsliv i byens grønne områder” er en del af Friluftsrådets arbejde med at sætte byens friluftsliv på den politiske dagsorden. De langsigtede mål for indsatsområdet er at fremme friluftslivet og at sikre byens grønne områder som grønne friluftsliv og naturoaser for byens borgere.

Styregruppen har brugt halvandet år. Den har gennemført tre forskellige spørgeskemaundersøgelser – én i medlemsorganisationer, én i lokale klubber og foreninger og én i virksomheder. Alle med fokus på natur og friluftsliv, brug af, forhold til og interesse for byens grønne områder. Derudover har styregruppen besøgt byens grønne områder, drøfter vilkår og barrierer, gennemført en idékonkurrence, samlet gode idéer til både klubber og planlæggere.

Definition af byens grønne områder

For at sikre en ensartet opfattelse af, hvad byens områder er, definerede styregruppen forholdsvis hurtigt følgende arbejdsdefinition:

Byen ender med byzonegrænsen, dér hvor det åbne land starter.

For friluftslivet er der tre grundlæggende forhold, der bør være opfyldt, for at arealet opfattes som et af byens grønne områder

- Arealet skal opleves som grønt, fordi det har et naturindhold
- Man skal frit kunne opholde sig på arealet og/eller dyrke aktiviteter i kortere eller længere tid
- Arealet skal opleves ”uhegnet” og frit tilgængeligt for alle

Definitionen har dannet grundlag i det videre arbejde med indsamling af data, spørgeskemaer, interviews, idékonkurrence og dette idékatalog.

Undersøgelser

Styregruppen besluttede at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse i medlemsorganisationerne centralt og en i deres lokale klubber.

Formålet var at give Friluftsrådet viden på tre overordnede punkter

- Hvilken rolle medlemsorganisationerne ønsker at have i forbindelse med ”Friluftsliv i byens grønne områder”
- Hvor interesserede de enkelte medlemsorganisationers lokale klubber og foreninger reelt er, for aktivt at tage ansvar og aktivt hjælpe projekter på vej
- Hvilke områder og initiativer, der lokalt kan anvendes til at fremme friluftslivet i de nære grønne områder.

Et stykke inde i arbejdet besluttede styregruppen at følge op med en undersøgelse i virksomheder.

Alle undersøgelserne blev gennemført elektronisk.

Spørgeskema til medlemsorganisationer

Undersøgelsen bestod af en analyse og en spørgeskemaundersøgelse. Analysen viste, at 39 medlemsorganisationer bruger eller

har relationer til byens grønne områder, og at 49 medlemsorganisationer ikke afspejler eller har relationer til byens grønne områder. Spørgeskemaet blev sendt til 88 medlemsorganisationer. 29 deltog.

Spørgeskemaer til lokale klubber og foreninger

Der blev udvalgt tre byer:

Aalborg er en by i udvikling, en by, der har et bredt, traditionsrigt friluftsliv, en by hvor en grøn kommunestruktur med oplevelsesrige grønne områder og sammenhængende stiforbindelser er politisk prioriteret, og ikke mindst en by, hvor det er Friluftsrådets erfaring, at der er mange tilbagemeldinger, når man spørger foreningslivet.

Næstved er en by i udvikling, en by, der har et bredt, traditionsrigt friluftsliv, en by med oplevelsesrige grønne områder, som er politisk prioriteret, men også en by med mange nye tilflyttere og pendlere og også her er der mange tilbagemeldinger, når man spørger.

Ishøj er en forstad fra 70'erne som stadig er i udvikling, en by, hvor friluftslivet er knyttet til nye grønne områder, et forholdsvis nyt klub- og foreningsliv, og ikke mindst en by, der etnisk set har en bredde, der også afspejler sig i brugen af byens grønne områder.

Sideløbende blev det besluttet at bruge medlemsorganisationernes netværk i de tre byer. 24 medlemsorganisationer indsendte oplysninger, deres kontaktnet blev kontaktnet via mail. Derudover blev klubber opfordret til at deltage via Friluftsrådets nyhedsbrev og hjemmeside.

158 personer har svaret.

Heraf har 79 oplyst funktion. 91 % af dem er formand, kredsleder, næstformand eller bestyrelsesmedlem. 7 personer har oplyst Friluftsrådets kredse eller regioner om deres tilknytning. Forholdet mellem udsendte opfordringer og svar viser, at en del idrætsklubber ikke har besvaret skemaet.

Besvarelsene er landsdækkende, da 99 af svarene er fra andre end de tre udvalgte byer.

Resultaterne er inddraget i dette idékatalog.

Spørgeskema til virksomheder

Det var et led i styregruppens arbejde at undersøge mulighederne for samspil mellem virksomheder og lokale klubber, der dyrker friluftsliv. Det indledende arbejde viste, at tankegangen var fjern for begge grupper. Derfor besluttede styregruppen at gennemføre en spørgeundersøgelse i virksomheder. Undersøgelsen blev formidlet via styregruppens hjemmesider og netværk til virksomheder. 280 personer har svaret. Heraf har 156 oplyst funktion. Kun få er ledere, langt de fleste er medarbejdere i virksomheden.

Resultaterne er inddraget i dette idékatalog.

Idékonkurrence

Undersøgelserne blev fulgt op med en Idékonkurrence om aktiviteter og friluftsliv i byens grønne områder. Indkomne idéer indgår på lige fod med de idéer, som styregruppen har fået via kontaktnet og et opsøgende arbejde. Idéerne er samlet i idélisten, og derudover brugt til at belyse de forhold, der har betydning for friluftsliv i byens grønne områder.

Erfaringer fra hele i landet

Sidst og ikke mindst har styregruppen, sammen og hver for sig, besøgt en række grønne områder i danske byer. Den indsigt, det har givet, er inddraget i arbejdet gennem debatter og udveksling af erfaringer.

Idékataloget "Friluftsliv i byens grønne områder"

Idékataloget er resultat af den samlede indsats.

Uddybende oplysninger f.eks. kommissorium, resultater fra spørgeskemaundersøgelser m.m. findes på www.byensfriluftsliv.dk under "Idékatalog for byens grønne områder"

Friluftsrådet

Friluftsrådets formål er at støtte og opmuntre til friluftsliv og naturforståelse under hensyntagen til landets natur og miljø.

Friluftsrådet skal herunder over for offentligheden varetage såvel de tilsluttede organisationers som den almene befolknings behov for og interesser i et aktivt friluftsliv.

Desuden skal Friluftsrådet fungere som rådgivende organ over for offentlige myndigheder.

Se mere på www.friluftsraadet.dk

Friluftsrådet forvalter Tips- og lottomidler til friluftslivet. Det er midler, som støtter initiativer for fremme af friluftsliv, og som alle kan søge.

Hvordan du søger, og hvad du kan søge til, kan du se mere om på www.friluftsraadet.dk/Tips/lotto.

Kontakt til Friluftsrådet

Friluftsrådet har 23 kredse. På www.friluftsraadet.dk/1479 kan du finde kontaktoplysninger til kredsformand og kredsbestyrelse m.m., og du kan læse mere om de initiativer, kredsen arbejder med lige nu.

Kredsen arbejder friluftspolitisk i din kommune. Den spiller ind med forslag til nye initiativer, sikring og forbedring af naturen og friluftslivets forhold.

En kreds er et lokalt repræsentantskab for friluftslivet, og den dækker flere kommuner.

Medlemsorganisationer i Friluftsrådet kan udpege en repræsentant i hver kommune, og mange har gjort det. Repræsentanterne indkaldes løbende til møder i kredsen.

Byens friluftsliv – friluftspolitiske mål

Byer er andet og mere end bosteder. De skal f.eks. også rumme hverdagens friluftsliv. Byens grønne og blå områder skal indbyde til et rigt og varieret friluftsliv. Nogle byer opmuntrer til friluftsliv. Men i mange byer er der behov for en bred indsats for udvikling af oplevelsesrige arealer til glæde for beboerne.

INGEN KAN GØRE ALT; MEN ALLE KAN GØRE NOGET!

Friluftsliv er trivsel og sundhed. Derfor forventer vi, der vil være stor opbakning til Friluftsrådets visioner for byens friluftsliv, og Rådet forventer, at der er mange, der finder et hjørne, som de kan løfte.

For at påvirke til bedre vilkår for friluftslivet i byen, har Friluftsrådet den 27. oktober 2005 vedtaget en række mål for sit arbejde med "Byens friluftsliv".

Friluftsrådets politiske mål:

- sikre byens grønne områder
- få etableret nye grønne områder
- sikre høj natur- og friluftsmæssig kvalitet i byens grønne områder
- forbedre tilgængeligheden til vand i byen
- fremme og sikre friluftsliv i de blå områder
- fremme initiativer, der åbner for friluftsliv på og ved idrætsanlæg
- fremme initiativer, der åbner for friluftsliv i byens grå områder

Styregruppen

En af de ting, der for alvor blev tydeliggjort i vores arbejde i den grønne gruppe var, at værdien af bredt friluftsliv ofte bliver overset eller glemt. Det er afgørende at natur, formidling, variation og adgang bliver en vigtig del af planlægningsprocessen for byens grønne områder.

Erik Preisler, styregruppen

For at følge op på de friluftspolitiske mål for Byens friluftsliv, besluttede Friluftsrådet at igangsætte to indsatsområder "Friluftsliv i byens grønne områder" og "Friluftsliv i byens blå områder" med det formål at fremme byens friluftsliv.

Der blev udarbejdet kommissorium for hvert indsatsområde. Medlemsorganisationer og kredse blev inviteret til at indstille repræsentanter til styregrupperne, hvorefter Friluftsrådets bestyrelse nedsatte styregrupperne.

I samme periode igangsatte Friluftsrådet indsatsområdet "Lokalt friluftsliv – fælles mødested – større synlighed". Dette indsatsområde har udviklet sig til primært at have fokus på byens friluftsliv, og de har sat fokus på behov for "Fælles Mødested".

De tre indsatsområder supplerer hinanden, og Friluftsrådet mener, at de får stor betydning for byens friluftsliv enkeltvis og som helhed.

Styregruppen for indsatsområdet "Friluftsliv i byens grønne områder":

Formand for styregruppen

- Erik Preisler, Friluftsrådets bestyrelse

Medlemsorganisationer:

- Michael Pedersen, 4H og LandboUngdom (udgået)
- Asbjørn Nordam, Danmarks Idræts-Forbund
- Steen S. Pedersen, Dansk Firmaidrætsforbund
- Tue Kristensen, Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv
- Jonna Sejer, Dansk Vandrelaug
- Søren Præstholt, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger
- Pia Hertz, Kommunale Park- og Naturforvaltere
- Martin Voldum-Clausen, Landsforeningen Ungdomsringen

Friluftsrådets kredse

- Eva Nielsen, Kreds Nordvestsjælland (udgået)
- Asger Jensen, Kreds Roskilde Anni Juhl, Limfjord Syd

Friluftsrådets sekretariat

- Vibeke Dalum

Definitioner

Byens grønne områder

For Friluftsrådets arbejde med byens friluftsliv dækker ovennævnte begreb grønne arealer, der ligger i byzone, og som er tilgængelige for såvel alment som organiseret friluftsliv.

Tre grundlæggende forhold er afgørende for at være med i denne kategori

- Arealet skal opleves "uhegnet" og frit tilgængeligt for alle
- Man skal frit kunne opholde sig på arealet og/eller kunne dyrke aktiviteter i kortere eller længere tid,
- Arealet skal opleves som grønt, fordi det har et naturindhold.
- Der skal være en grundlæggende naturoplevelse i hvert område, og der skal være mulighed for at opholde sig og/eller dyrke aktiviteter i disse områder. Det kan være fra arealer, der har et rigt naturindhold til belagte aktivitetsarealer med store træer, buske eller blomster, der giver naturoplevelser.

Boligselskabers og virksomheders arealer

Disse arealer er ikke offentlige, dermed skal der være aftaler eller udvikles modeller for samspil mellem lokale klubber og foreninger og forvaltere/ejere af disse arealer, og det er ikke alle arealer, der har et potentiale, der gør det realistisk at etablere et samarbejde.

Byens grå områder

Byens grå områder er arealer med fast belægning. De er potentielle arealer for friluftslivet, hvis de har en grad af naturpræg, og når man har mulighed for at opholde sig og/eller at være aktive i dem. De er også et potentiale, hvis de rummer eller kan rumme særlige faciliteter/kvaliteter i forhold til den/de enkelte friluftaktiviteter. Det kan være et bytorv, en parkeringsplads ...

Byens blå områder

Byen ender dér, hvor det åbne land starter. De blå områder omfatter vandområder i tilknytning til de urbane områder, der kan anvendes til friluftsmål samt adgangsforbindelserne hertil. Det

kan for eksempel være søer, åer, kyststrækninger, havneområder, kanaler og de tilknyttede stiforbindelser.

Fælles Mødested

Et formelt og uformelt mødested for friluftslivet – en bygning med arealer – en facilitet, der giver gode rammer for friluftslivet ude som inde, et sted i byen med naturoplevelser, formidling og et rigt tilbud om friluftaktivitet. Havne, bygninger, klubhuse ved grønne områder ses som naturlige udviklingssteder til etablering af "Fælles Mødested".

Klubber

I byserien dækker klubber begreber som en lokal klub, kreds, trop, forening m.v.

Det er vigtigt, at de grønne områder har et basistilbud af indhold i form af natur og faciliteter, og at det er let at bruge dem.

Steen S. Pedersen, styregruppen

Friluftsrådets medlemsorganisationer

- 4H
- Biologforbundet
- Boligselskabernes Landsforening
- Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund
- Danhostel Danmarks Vandrerhjem
- Danmarks Civile Hundeførerforening
- Danmarks Cykle Union
- Danmarks Fritidssejler Union
- Danmarks Idræts-Forbund
- Danmarks Jægerforbund
- Danmarks Socialdemokratiske Ungdom
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Danmarks Tursejlerforening
- Dansk Amatørfiskerforening
- Dansk Autocamper Forening
- Dansk Automobil Sports Union
- Dansk Bjergklub
- Dansk Camping Union
- Dansk Caravan Klub
- Dansk Cyklist Forbund
- Dansk Faldskærms Union
- Dansk Firmaidrætsforbund
- Dansk Forening for Rosport
- Dansk Fritidsfiskerforbund
- Dansk Golf Union
- Dansk Islandshesteforening
- Dansk Kano og Kajak Forbund
- Dansk Kennel Klub
- Dansk Land-Rover Klub
- Dansk Legeplads Selskab
- Dansk Naturist Union
- Dansk Orienterings-Forbund
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ride Forbund
- Dansk Sejlonion
- Dansk Skiforbund
- Dansk Skytte Union
- Dansk Svæveflyver Union
- Dansk Ungdoms Fællesråd
- Dansk Vandrelaug
- Danske Baptisters Spejderkorps
- Danske Gymnasti- og Idrætsforeninger
- Danske Naturister
- De Grønne Pigespejdere
- Det Danske Spejderkorps
- DK-Camp
- DK Camping Club
- Dyrenes Beskyttelse
- FDF, Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund
- FolkeFerie.dk
- Forenede Danske Motorejere
- Foreningen Havkajakroerne
- Foreningen NOAH
- Geografforbundet
- KFUM-Spejderne i Danmark
- Kolonihaveforbundet for Danmark
- Kongelig Dansk Aeroklub
- LandboUngdom
- Landsforbundet DUI-Leg og Virke
- Landsforeningen af Ungdomsskoleledere
- Landsforeningen Frie Børnehaver og Fritidshjem
- Landsforeningen Natur og Ungdom
- Landsforeningen Praktisk Økologi
- Landsforeningen Ungdomsringen
- Naturvejlederforeningen i Danmark
- Public Camp
- Samvirkende Danske Turistforeninger
- Sct.Georgs Gilderne i Danmark
- VisitDenmark
- WWF Verdensnaturfonden
- Campingrådet
- Dansk Falkejagt Klub
- Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv
- Danske Skov- og Landskabsingeniører
- De Samvirkende Invalideorganisationer
- Den Økologiske Have
- Det Danske Haveselskab
- Efterskoleforeningen
- Fiskeringen
- Foreningen af Danske Turistchefer
- Foreningen Lydum Mølle
- Historisk-Arkæologisk Forsøgscenter, Lejre
- Foreningen Frie Fugle
- Kommunale Park- og Naturforvaltere
- Kongskilde Friluftsgård
- Sammenslutningen af Danske Småøer
- Sjællandske Sports- og Lystfiskerforeningers Samarbejdsudvalg
- Skjern-Egvad Museum
- Zoologisk Have

Friluftsrådet
Scandiagade 13
DK-2450 København SV

Tlf. +45 3379 0079
Fax +45 3379 0179
fr@friluftsradet.dk
www.friluftsradet.dk